

equivoc en els casos següents: «*susara*, entorn de mig-jorn, havem reebuda una --- letra ---», 1435 (RLR XLIX, 275); «*sus ara* he reebuda de la vostra senyoria una letra, yo, senyor, estant en la vetla de Madona», CaCandi (*MiscHiCat.* I, 258).

Com explicava en *LleuresC*, 264-5, en el fons es tracta de la combinació romànica (no llatina) d'*ara* amb l'exhortatiu *sus!*, el qual prengué el sentit de 'tot seguit': *sus, venits!* = 'veni u a l'acte', o *sus, venits ara*, d'aquí *venits sus ara* 'veni u ara mateix'. En aquest cas l'emmudiment de la -s entre vocals es feia més inevitable que mai, per la presència dissimilant de la -s- inicial, així que la combinació quedà soldada i la interna estigué en posició pretònica: és el conjunt de fets que exposo i exemplifico en *LleuresC*, 256 i 210. Fins avui, però, la forma amb -s- ha restat a Eivissa. Jo mateix vaig anotar *suzàra* en la conversa a StJoan de Labritja amb el valor de «suara, adés» (1953), i PzCabr. porta «*susara*: ahora». *Susaroia*.

És sabut que en el Princ. és *suara*, que resta ben viu sobretot en les comarques del cat. or., aplicat al passat immediat: «pregunta a las vehinas si l'han vista passà: / —*Suara* n'ha passat una qu'amb els soldats se'n va», MilàF (*Romllo.*, 296.12). Vulgarment, i més a pagès, se li anteposa a: «*ə suàra* hi havia anat» Castellerçol, 1935. Ben popular també en l'ús mallorquí *suara* 'fa poc': «amb aquests dos / he vist entrà En Biel *suara*, / y Don Cosme en carretó», PdAPenya (*IdOr* I, 21). En el P. Val., on regna *adés* amb aquest ofici, ple de vida, em crida l'atenció algun cas que hi he anotat, on té l'antic valor d'estricta present, però amb èmfasi: «El vinent llibre --- potser serà la consagració total d'aquest poeta que *suara* surt» 'ara precisament', JGTolsà (*Acció Val.*, 20-II-(31)). I el de futur immediat no està enterrat a Mall., almenys en el llenguatge tradicional de les frases proverbials: «si no és ara, serà *suara*» (*DFgra.*, p. 612b, amb l'equivalència cast. «si no es en esa barqueta será en la que se fleta»).

Susdit, *susdita*, 'ja expressat més amunt', 'ja dit': n'hi hauria ja un cas de 1307, *AlcM*. Així mateix «--- / Fon sant Ambròs / qui fon al cos / de sant Martí / --- / per Déu guiats / --- / feren l'ofici / --- / per funeràries / dels *susdits* sants, / lurs ajudants / ---», JRoig (*Spill*, 15447); «se posen en ús moltes frases de les *sus dites*», OPou (*ThPu.*, 129).

Dessus 'damunt' reemplaçà ben aviat del tot el mot *sus* heretat del llatí, en la seva funció pròpia de situació, amb caràcter d'adverbi: «Nós estan en son poder, les gens d'aquelles terres que *dessus* havem dites, vengren a nostre pare ---», Jaume I (Ag., 15); «No m recorda que ves anc / tan graciosa escala: / e dien que edificà-la / un mestre del rei Artús; / puis morí, caent *dessus*: / cert, lo món ne pres gran tala», Turmeda (*Div. Mall.*, NCL., 109); «per la pluja se abrigava hun manto de drap gros, *dessus*, per cobrir lo jupó de seda bell: axí féu Jesuchrist; e direm gipó delicat a la divinitat --- e vestí-s lo manto de drap gros ---», StViventF (*Serm.* II, 34.4).

Ja havia començat aquest adverbí a caure en decadència cap a la fi de l'Edat Mitjana, i avui és una pa-

raula morta quasi pertot. No obstant encara s'usa en gran part de la zona pirinenca, on jo mateix l'he sentit; particularment a Andorra: a Cortinada m'assenyalaven de lluny «allí *dessus*» el camí que em duria cap al Port de Tristaina (1931). A l'Alt Conflent: «és el Comall d'En Beç, i per *dessus* d'Aitua» Jújols (1959); «hi arribareu pas a la garriga de *dessus*» Mosset (1960). *Dessusdit*.

Ensús 'cap amunt': s'usava sobretot en combinació amb *a*: «dix lo pastor que lo foc se mou a *ensús*, per ço car totes ses parts són movatives», «unes gents qui han nom *sufies* --- han paraules d'amor e exemplis --- qui donen a home gran devoció: e són paraules qui han mester espusició, e per la spusició puja l'enteniement més a *ensús*, per lo qual puçament muntiplica e puja la volentat en devoció», Llull (*Merav.*, NCL. I, 155; *Blanq.* III, 10.22). I en documentació pública: «de les dites fites e roques jussanes a *ensús*»; o bé, contraient-se: «tot ço e quant a ells pertanyie, del camí de Benasal *ensús*» en el *Llibre de Privilegis* de Catí (maestr.) aa. 1409 i 1406 (BSCC xv, 200, 199). En un reglament pastoral de l'Alt Vallespir: «que cascú jaén <en> son cortal aja a tendre *ensús*: e si gire avall pac lo ban» 1309, copiat en el Llibre Roig de Prats de Molló (de 1643, 81^o). També era freqüent en combinació amb l'expressió del lloc inferior, com a punt de partida: «negun caval no sia rebut ni estimat si no avia 3 ayns, e que valgués 30 lbr. almeyns: e per molt que valgués d'aquí *ensús*, no sia estimat de 60 lbrs. en amunt», ross. a. 1309 (RLR VIII, 65). *Ensusar-se*.

CPT.: Sembla contenir una reduplicació *sus! sus!* un *mirar amb sussús* 'mirar amb recel' emprat per Ruyra (*AlcM*) i ja registrat per Lab. 1840.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *sos, sul, su la, su les, su aquell, sus de, Surroca, sus aci, sus aquí, sus alt, sus aut, assuquí, sullà, assullà, sus hora d'alba, sus quan, sus adés, tro sus aci, entró sus, tro sus, entró sus que, entró sus a, sus així, su-xí, a-su-xí, a(i)xu(i)xí, assetsuaixí, asussi, a-su-quí, a-su-quinetes, assuquinos, aixuixinos, su's cap, subaix, sudamunt, sudarrera, sudavall, sudavant, sudevora, sullanetes, sullanos, sullates, suquites, assullana, assús, sustot, susvora, sus! sus!, sus allà, sus mat, donar el sus a algú, pendre el sus, suara, susara, susaroia, susdit, susdita, dessus, dessusdit, ensús, a ensús, ensusar-se, mirar amb sussús.*

SUSANYAR, ant. 'menysprear, escarnir', també cast. ant. *sosañar*, probablement del ll. tardà SUBSAN-NARE id., derivat del ll. SANNA 'mofa'. □ I.^a doc.: segle XIV, Eiximenis; probablement ja fi S. XIII, *VidesR*.

«Si est convidat, no sies curiós o ansiós de --- les viandes, axí com alguns folls, que tantost com són en la casa se prenen d'açò esment, e ho *susanyen* e ho desdenyen, ço que és gran vilania», Eiximenis (*Do. Comp.*, NCL., 47 = *CoDoACA* XIII, 320).

«Si documentat en català (a diferència del cast.) és el substantiu derivat *susany* (o *susanyament*). «Neguna donzella no-s deu fiar en home del món a tot fiar: